

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล และเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย (The Simple Random Sampling) มา 80% จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 83 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 66 คน

2. กลุ่มอาจารย์ ได้แก่ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่สุ่ม
ผู้บริหารได้ทั้ง 66 โรงเรียน โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย (The Simple
Random Sampling) โรงเรียนละ 6 คน ได้จำนวน 396 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งสิ้นจำนวน 462 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนและอาจารย์ในโรงเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา จัดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง
ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาปัจจุบันและวุฒิทางการศึกษา โดยใช้คำถาม
แบบตรวจสอบ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
7 ด้าน ได้แก่ ผู้นำในฐานะผู้มีควมริเริ่ม ผู้นำในฐานะผู้ริเริ่มการปรับปรุงแก้ไข ผู้นำ
ในฐานะเป็นผู้ให้การยอมรับนับถือ ผู้นำในฐานะเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ ผู้นำในฐานะ
เป็นนักพูดที่เก่ง ผู้นำในฐานะเป็นผู้ประสานงาน และผู้นำในฐานะเป็นผู้เข้ากับสังคม
ได้ดี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
จำนวน 45 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบพิจารณา ดังนี้

0	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้บริหารนั้นไม่มีการปฏิบัติหรือไม่มีปรากฏให้เห็น
1	หมายถึง	พฤติกรรมของผู้บริหารนั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นน้อยที่สุดหรือไม่บ่อยนัก

- 2 หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารนั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นน้อยหรือไม่น้อย
- 3 หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารนั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นมากหรือน้อย
- 4 หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารนั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นมากที่สุดหรือน้อยที่สุด

การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสารการวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำ และได้พิจารณายึดหลักการตามทฤษฎีพฤติกรรมภาวะผู้นำของ แดเนียล อี กริฟฟิธส์ (Daniel E. Griffiths) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกทั้ง 7 ด้าน ดังกล่าวแล้ว

2. ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์พนงษ์ บุญจิตราคุดย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เลือกองค์ประกอบที่เหมาะสมกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทั้ง 7 ด้าน เพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละด้านให้เหมาะสมและดีที่สุด

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ชำนาญการ (Expert) ที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษาโดยตรง จำนวน 8 ท่าน พิจารณาปรับปรุงแก้ไข ได้แก่

อาจารย์ประจวบ	คำบุญรัตน์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงชั้น 1
		กระทรวงศึกษาธิการ
อาจารย์สุวรรณ	จันทร์สม	รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา
อาจารย์จุไร	ดิยากาศ	ผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา

อาจารย์ประจวบ	วัจนรัตน์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองการมัธยมศึกษา
อาจารย์อาภา	อุคมรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสายปัญญา
อาจารย์สมพงศ์	ธรรมอุปกรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนาริเบศร์
อาจารย์พวงเพชร	ชนะแพทย์	ผู้อำนวยการโรงเรียน สตรีนครสวรรค์
อาจารย์พงษ์ศักดิ์	รุ่งโรจน์พานิช	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมโรงเรียน มัธยมศึกษา

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและ
อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนภูมิภาคใกล้เคียงและส่วนกลางที่ไม่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างประชากร 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 5 คน เป็นผู้บริหาร 1 คน อาจารย์
4 คน รวม 25 คน จากโรงเรียนรัตนาริเบศร์ จังหวัดนนทบุรี โรงเรียนคลองหลวง
วิทยาคม จังหวัดปทุมธานี โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โรงเรียนสายปัญญา
รังสิต จังหวัดปทุมธานี โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม กรุงเทพมหานคร

เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ของ Cronbach

จากสูตร
$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

α	คือสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	คือจำนวนข้อของแบบสอบถาม
s_i^2	คือความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

๘๒ คือความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด¹

ไคค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .97 แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ขอหนังสือจากผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถึงอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียน เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำและคำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม ให้ผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์

3. เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รวบรวมแบบสอบถามส่งคืนทางไปรษณีย์จำนวนหนึ่ง และผู้วิจัยไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองอีกจำนวนหนึ่ง รวมได้รับแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 53 ชุด จากจำนวน 66 ชุด คิดเป็น 80.3% และแบบสอบถามของอาจารย์จำนวน 331 ชุด จากจำนวน 396 ชุด ในจำนวนนี้เป็นแบบสอบถามที่ไม่สามารถนำมาประมวลและวิเคราะห์ได้ 4 ชุด คงเหลือแบบสอบถามที่สามารถนำมาประมวลและวิเคราะห์ได้ 327 ชุด (ดูรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในภาคผนวก)

รวมแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่งไป 462 ฉบับ ได้รับคืนและใช้เป็นแบบสอบถามที่วิจัยได้ 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.25

---

¹ ล้วน สายยศ . "ความเชื่อมั่นแบบต่าง ๆ" วารสารวัดผลการศึกษา (กันยายน-ธันวาคม 2522) : 89-90.

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประเภทประชากร	ส่งไป	ได้รับคืน	แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์	ร้อยละ
กลุ่มผู้บริหาร	66	53	53	80.30
กลุ่มอาจารย์	396	331	327	82.58
รวม	462	384	380	82.25

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนข้อมูลแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีทางสถิติ ดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้

1. สถิติภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ และคาร์ยอลละ
2. หาค่ามัธยฐานเลขคณิต¹ (Arithmetic Mean) ของข้อมูล แต่ละกลุ่ม ดังสูตร

¹ Robert Parsons, Statistics for Decision Maker, (New York : Haper & Raw, 1977), p.44.

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนของความคิดเห็นของผู้บริหารและ
อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

X_i = คะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

3. ค่าความคลาดเคลื่อนเบี่ยงเบนมาตรฐาน¹ (Standard Deviation)

เพื่อแสดงการกระจายของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ดังสูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x = คะแนนความคิดเห็นของแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง

f = ความถี่ของคะแนนในแต่ละข้อที่ตอบ

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. เปรียบเทียบความแตกต่าง มัชฌิมเลขคณิตของความคิดเห็นระหว่าง
ผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้วยการทดสอบค่าที่

$(t - \text{test})^2$ ดังสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

¹ประคอง วรรณสุต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 96.

² John W. Best, Research in Education ³rd (New Delhi :
Prentice-Hall of India, 1978), p.276.

เมื่อ	t	=	ค่าสถิติ t
	$\bar{X}_1$	=	มัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร
	$\bar{X}_2$	=	มัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์
	S_1	=	การกระจายของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร
	S_2	=	การกระจายของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์
	N_1	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร
	N_2	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย